Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасининг
2014 йил I чорак
ҲИСОБОТИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 20 июндаги "Республика аҳолисини ахборот-кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида"ги ПҚ-381-сон, 2011 йил 23 февралдаги "2011-2015 йилларда ахборот-коммуникация технологиялари асосида ахборот-кутубхона ва ахборот-ресурслари хизматларини янада сифатли ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-1487-сон, 2012 йил 20 мартдаги "Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси – ахборот ресурс маркази фаолиятини ташкил этиш чоралари тўғрисида"ги ПҚ-1729-сон, 2012 йил 21 мартдаги "Замонавий ахборот-коммуникация технологияларини янада жорий этиш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-1730-сон, 2013 йил 17 декабрдаги "Корея Республикасининг иқтисодий тараққиёт ва ҳамкорлик Фондининг молиявий кумагида "Миллий умумтаълим электрон кутубхона" лойиҳасини биринчи навбатда амалга ошириш бўйича чоралар тўғрисида"ги ПҚ-2088-сон қарорлари ҳамда Республика ахборот-кутубхона тизими фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Идоралараро кенгашнинг 2013 йил 27 декабрдаги (06.01.2014 й. 01-08/1-189) 20-сон баёни топшириқларини ижросини таъминлаш мақсадида, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси (кейинги матнларда – Миллий кутубхона деб юритилади) томонидан 2014 йил I чорагида қуйидаги ишлар амалга оширилди.

1. Миллий кутубхонанинг асосий кўрсаткичлари

Миллий кутубхонанинг босма фонди **14 079** нусхага кўпайди ва бугунги кунда босма фонднинг умумий сони – **6 607 602** нусхани ташкил этди. Миллий кутубхона фойдаланувчилари сони – **76 504** нафарни ташкил этиб, 2014 йилнинг **I чораги**да кутубхонадан **7 589** нафар фойдаланувчи рўйхатдан ўтди. Ўтган давр мобайнида фойдаланувчиларнинг ташрифи – **119 329** маротабани, китоб бериш – **1 221 954** нусхани ташкил қилди.

Автоматлаштириш жараёнларини жорий этиш бўйича электрон ресурсларни яратиш, жумладан электрон каталогни тўлдириш ишлари – **504 400** электрон библиографик ёзувларни ва **323 756** та тўла матнли электрон нашрларни ташкил этди.

Сканерлаш ва нусха кўпайтириш хизмати фойдаланувчилар томонидан кўп сўраладиган ҳамда янги адабиётларни электрон нусхасини яратиш бўйича ишлар олиб борилиб, ҳисобот даврида жами 1 981 та нашрларни тўлиқ электрон нусхаси, шундан, қўлёзмалар, нодир ва алоҳида қимматга эга нашрлар 31 ни ташкил қилди. Миллий кутубхона имидж каталогини яратиш мақсадида 180 000 дона аньанавий каталог карточкаларининг электрон нусхаси яратилди.

Ҳисобот даврида Миллий кутубхонани молиялаштириши учун давлат бюджетидан **530 205,0** минг сўм, шу жумладан ходимларнинг иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловларига – **273 276,0** минг сўм, ижтимоий тўловлар учун – **67 635,0** минг сўм ва бошқа ҳаражатларга – **189 294,0** минг сўм миқдорида маблағлар

ажратилди. Ўртача ойлик маош **840,0** минг сўмни ташкил этди. Миллий кутубхонанинг муддати ўтган дебиторлик ва кредиторлик қарздорлиги мавжуд эмас. Шу билан бирга, ўтган давр мобайнида Миллий кутубхона томонидан аҳолига ахборот-кутубхона хизматини айрим турлари (ахборот-кутубхона тармоғи) бўйича тўлов асосида жами **129 991,6** минг сўмлик хизмат кўрсатилди.

2.Маънавий-маърифий ва оммавий тадбирларни ўтказилиши тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Бош Вазири, Республика Маънавият ва маърифат кенгаши раиси томонидан 2013 йил 27 ноябрда тасдиқлаган Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг 339-сонли (2013 йил 15 ноябрда ўтказилган) баёнида белгиланган вазифаларни бажариш мақсадида, “Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасининг 2014 йил маънавий-маърифий тадбирлар Режаси” ишлаб чиқилди ва ҳафтанинг ҳар чоршанба куни Миллий кутубхонада “Маънавият” куни деб қабул қилинди.

Ҳисобот даврида Миллий кутубхонада жами 58 та маънавий-марифий тадбирларни ўтказди. Шундан,

Ўзбекистоннинг муҳим ва унутилмас саналарига бағишланган 14 та мавзули ва шахсга оид кўргазмалар, 3 та “Миллий кутубхонага келиб тушган янги нашрлар” кўргазмалари;

муассаса ва ташкилотлар билан ҳамкорликда **21** та ижтимоий-маданий тадбирлар ва Миллий кутубхонанинг 2014 йилга мўлжалланган маънавий-маърифий тадбирлар режасига асосан **20** та тадбирлар ташкил қилинди. Жумладан:

Ватан ҳимоячилари куни муносабати билан “Ўзбекистон Республикасининг Қуролли кучлари” мавзуида ўқув-методик семинар;

Тележурналист Шахноза Ғаниева билан ижодий учрашув;

Кинорежиссёр Жасур Исҳоқов билан ижодий учрашув;

“Китобхонлар байрами” кўрик танловининг республика босқичи тадбирлари;

“Бугунги кун китобхонлари ва китобхонлик масалалари” мавзусида давра-суҳбати;

“Узбекистан – наш дом родной” китоби тақдимоти;

Алишер Навоий таваллуди муносабати билан “10 февраль Навоий куни” деб эълон қилиниб: “Навоий ва замондошимиз” мавзусида адабий-бадиий кеча, “Олис юлдуз шуъла таратар” мавзусида ғазалхонлик ва театрлаштирилган томошалар, “Мангуликка муҳрланган тафаккур” мавзусида давра-суҳбати;

“Шох ва шоир” мавзусида Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллуди кунига бағишлангшан маънавий-маърифий кеча;

“Халқаро она тили куни” муносабати билан давра-суҳбати ва савол-жавоб танлови;

«Яна баҳор» мавзусида Иқтидорли ижодкор клубининг мушоира кечаси;

Халқаро хотин-қизлар байрами муносабати билан “Она азиз – аёл мўътабар” адабий-бадиий кеча танлови;

“Шарқ поэзиясининг лирикаси” мавзусида давра-суҳбати;

Наврўз умумхалқ байрамига бағишланган “Наврўзингдан айланайин диёрим” адабий-бадиий кеча;

Ўзбекистон халқ рассоми, академик Алишер Мирзаевнинг “Нақшинкор чизгилар” номли расмлар кўргазмаси ва ижодий учрашув;

Ўзбекистон халқ артисти Ортиқ Отажонов билан ижодий учрашув;

Ўзбекистон халқ артисти Бобомурод Ҳамдамов билан ижодий учрашув;

Шоира Гулчеҳра Шахобиддин қизининг “Садарайхон ифори” китоби тақдимоти;

“Китобдан расм ва фотосуратларга қараб интилиш” шиори остида “Эртаклар – яхшиликка етаклар” мавзусида болалар расмлари танлови;

“Болалигим - пошшолигим” мавзусида Дил изҳорлари танлови;

Халқаро театр куни муносабати билан “Театр – эзгуликка чорловчи тарбия маскани” мавзусида маънавий-маърифий тадбир;

“Кулгитерапия: тиббиёт ва психологияда қўлланилиш” мавзусида маъруза ва бошқалар.

Миллий кутубхона фаолияти ва унда ташкил қилинаётган тадбирлар Ўзбекистон телерадиокомпанияси томонидан мунтазам равишда ёритилиб борилди: “Ўзбекистон”, “Тошкент”, “Ёшлар” телеканаллари кўрсатувлари ва “Тошкент”, “Машъал”, “Ўзбекистон” радиоканалларида Республикамизда ахборот-кутубхона фаолиятининг ривожланиш истиқболлари, Миллий кутубхона фаолиятига бағишланган телекўрсатувлар ташкил этилди.

Маънавий-маърифий тадбирларнинг барчаси Миллий кутубхонанинг расмий веб-сайти www.natlib.uz ҳамда Электрон оммавий ахборот-воситаларида ёритилиб борилди.

3. Миллий кутубхонада ихтисослашган илмий ва оммавий анжуманларни ўтказилиши

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 23 декабрдаги 868-ф-сонли фармойишининг 1-иловаси билан тасдиқланган “Ўзбекистон Республикасида 2014 йилда ўтказиладиган халқаро илмий ва илмий-техникавий анжуманлар режаси”нинг 3-бандига асосан Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси томонидан “Central Asia. Фан, таълим, маданият ва бизнесда интернет ва кутубхона-ахборот ресурслари ўрни” мавзусида 8-халқаро конференциясини Қарши шаҳрида ўтказиш бўйича тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда.

Мазкур анжуманни юқори савияда ўтказиш мақсадида, Миллий кутубхона директорининг 2014 йил 25 февралдаги 33–сон буйруғи қабул қилиниб, унга асосан тегишли вазирлик ва идоралар вакилларидан иборат Ташкилий қўмита ташкил қилинди. Ҳозирда маҳаллий ва ҳорижлик иштирокчиларни рўйхатдан ўтказиш ва маъруза матнларини умумлаштириш ишлари давом этмоқда.

4. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш бўйича олиб борилган ишлар

Миллий кутубхона томонидан “Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси – ахборот ресурс марказининг ахборот-кутубхона муассасалари фаолиятини ташкилий-услубий мувофиқлаштириш ва улар билан ҳамкорликни таъминлаш бўйича Низом” ҳамда “Ахборот-кутубхона ресурсларини шу жумладан, ахборот-кутубхона муассасаларининг электрон ҳисобининг ягона тизими Йўриқнома”си лойиҳаси ишлаб чиқилиб, ўрнатилган тартибда тегишли вазирлик ва идоралар билан келишилди. Республика методик кенгашида маъқулланиб, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига ҳуқуқий экспертизадан ўтказилиб, (Низом 10.03.2014й. 2568-сон, Йўриқнома 10.03.2014й. 2567-сон) рўйхатга олинди. Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитасининг 20.02.2014 й. 75-МҲ, 76-МҲ-сон қарори билан тасдиқланди.

5. Миллий кутубхонада интерактив давлат хизматларининг жорий этилиши

Миллий кутубхонанинг расмий веб-сайти орқали интерактив давлат хизматлари орқали фойдаланувчиларга сифатли ва кенг миқёсда хизмат кўрсатиш ишлари олиб борилмоқда.Унда:

давлат ва хўжалик бошқаруви, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг тузилмаси, таркиби, функциялари ва асосий фаолияти, уларда фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш тартиби тўғрисидаги ахборотларни тақдим этиш (http://www.natlib.uz/uz/articles/16/); фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш (http://www.natlib.uz/uz/contacts);

илм-фан, таълим, ахборот ва маданият соҳаси бўйича қизиқишларни тезкорлик билан қондиришга йўналтирилган замонавий ахборот технологиялари асосида аҳолига ахборот-кутубхона хизмати кўрсатишга доир ахборотларни, Ўзбекистон Республикасининг ахборот-ресурс ва ахборот-кутубхона марказлари, шунингдек ихтисослаштирилган кутубхоналар рўйхатини тақдим этиш (http://www.natlib.uz:5555/Home/Search);

электрон каталогдан, миллий ва хорижий электрон ресурслардан фойдаланишга рухсат бериш, адабиётларга буюртма бериш (http://www.natlib.uz:5555/).

Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 20 февралдаги “Давлат ахборот ресурслари ҳамда уларни шакллантириш, улардан фойдаланиш ва уларни қўллаб-қувватлаш учун масъул бўлган давлат органлари рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида” ги 27-сон қарорига асосан Миллий кутубхонага миллий ва хорижий ахборот ресурслари маълумотлар базасини шакллантириш вазифаси юклатилган бўлиб, www.reestr.uz тизимида 24.06.2013 йил Р00259 – рақами билан тасдиқланган.

Ҳисобот даврида Миллий кутубхонанинг қуйидаги 7 та техник лойиҳаси бўйича ишлар олиб борилди:

“ISBN, ISSN ва УЎК, КБК” рақамларини бериш” интерактив онлайн;

“Нодир нашр ва қўлёзмалар маълумот базасини яратиш, сақлаш ва аниқ тақдим қилиш жараёнини автоматлаштириш”;

“Миллий кутубхонанинг ягона базаси асосида китоб ва журналларнинг статистик ҳисоботини автоматлаштириш”;

“Диссертация ва илмий ишларнинг ягона базаси”;

“Имидж каталог”;

“Шахсий кабинет”

6. Миллий кутубхонада техник лойиҳаларнинг амалга оширилиши холати тўғрисида

Миллий кутубхона томонидан **“Ахборот-кутубхона фондларини консервация ва реставрация қилиш хизматлари ишларини ташкил этиш учун махсус ускуналар билан жиҳозлаш**” лойиҳанинг дастлабки техник-иқтисодий ҳисоблашини (ДТИҲ) ишлаб чиқиш учун Топшириқ тайёрланди ва ўрнатилган тартибда Архитектура ва қурилиш давлат қўмитаси, Иқтисодиёт Вазирлиги билан келишилди. Танлов асосида бажарувчи консалтинг корхонаси аниқланиб, шартнома имзоланди ва лойиҳанинг ДТИҲ ишлаб чиқилди. Ҳозирги кунда лойиҳанинг ДТИҲ ўрнатилган тартибда Архитектура ва қурилиш давлат қўмитаси, Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси, Иқтисодиёт ва Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирликлари билан келишилди, Лойиҳанинг ДТИҲ Молия вазирлигига ўрнатилган тартибда киритилди.

“**Миллий умумтаълим электрон кутубхона”си лойиҳаси** доирасида - Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 17 декабрдаги “Корея Республикасининг иқтисодий тараққиёт ва ҳамкорлик Фондининг молиявий кумагида ”Миллий умумтаълим электрон кутубхона” лойиҳасини биринчи навбатда амалга ошириш бўйича чоралар тўғрисида”ги ПҚ-2088-сон қарорига асосан, Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси ва Миллий кутубхонаси биргаликда кореялик ҳамкорлар томонидан тайёрланган дастлабки техник-иқтисодий асослар кўриб чиқилиб, кореялик мутахассисларнинг Тошкент шаҳрига жорий йилнинг 10-15 февралигача ташрифи амалга оширилди. Хозирги кунда Миллий кутубхона томонидан лойиҳанинг техник-иқтисодий ҳисоблаши (ТИҲ) ишлаб чиқилиб, Ўзбекистон Республикаси давлат Архитектура ва қурилиш қўмитаси, Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ҳамда Иқтисодиёт вазирлиги билан келишилди.

7. Миллий кутубхона ҳузуридаги Республика методик кенгашининг фаолияти

Ўтган давр мобайнида Миллий кутубхона ҳузуридаги Республика методик кенгашининг 2 маротаба йиғилиш ўтказилиб, унда Республика методик

кенгашининг 2013 йил фаолияти якунлари, “Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасининг 2014 йил учун маънавий-маърифий ишлар бўйича тадбирлар режаси”, “Ўзбекистон Миллий кутубхонаси – ахборот ресурс марказининг ахборот-кутубхона технологияларини вилоят даражасидаги ахборот-кутубхона муассаларига жорий этиш, уларни оммалаштириш ва ҳақиқий билим ва маърифат марказига айлантириш бўйича чора-тадбирлар режаси”, “Намунавий ҳудудий ахборот-кутубхона муассасасида замонавий технологияларни жорий қилиш, техникавий базани такомиллаштириш, янги дастурий таъминотни ўрнатиш ва мутахассисларни ўқитиш бўйича ҳамда мазкур ҳудудда замонавий ахборот-кутубхона технологияларни бошқа ахборот-кутубхона муассасаларида жорий этиш бўйича намунавий Дастур”, Маҳалла кутубхоналарини фаолиятини ташкил қилиш, хорижий кутубхоналар тажрибасини ўрганиш бўйича хизмат сафарларини ташкил қилиш масалалари, Ахборот-кутубхона муассасаларини ривожлантириш Жамғармасининг 2014 йилдаги устувор лойиҳалари асослари кўриб чиқилди.

Шунингдек, Кенгашда Идоралараро ҳудудий кенгашлар таркибини қайта тузишга методик ёрдам кўрсатишга Республика методик кенгаши аъзоларини жалб қилиш, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасининг 2014 йил иш режаси, UZMARC Миллий коммуникатив формат (стандарт)ни жорий қилиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 23 декабрдаги 868-Ф-сон фармойиши асосида “Central Asia. Фан, таълим, маданият ва бизнесда интернет ва ахборот-кутубхона ресурслари ўрни” мавзусидаги 8-Халқаро конференциясини ўтказиш масалалари муҳокама этилди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

8. Халқаро алоқаларнинг ривожланиши ва ҳолати

Ҳисобот даврида Миллий кутубхона Польша Миллий кутубхонаси, Қозоғистон Республикаси Миллий академик кутубхонаси, Қирғизистон Республикаси Миллий кутубхонаси, Миср Араб Республикасининг Александрия кутубхонаси, М.Ф.Ахундов номидаги Озарбайжон Миллий кутубхонаси, Миср Араб Республикасининг Миллий кутубхона ва архивининг бош бошқармаси, Латвия Миллий кутубхонаси, Туркманистон миллий маданият марказининг Миллий кутубхонаси, В.И.Вернадский номидаги Украина Миллий кутубхонаси, Шанхай кутубхонаси, Ўзбекистондаги Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тараққиёт Дастури билан имзоланган ҳамкорлик шартномалари асосида халқаро алоқаларни олиб борди.

Шу билан биргаликда хозирда Миллий кутубхона Россия Миллий кутубхонаси, Украина Миллий парламент кутубхонаси, Россия Б.Н.Ельцин номидаги Президент кутубхонаси, Беларусь Миллий кутубхонаси, Туркия Миллий кутубхонаси, Ўзбекистондаги АҚШ элчихонаси, Ўзбекистондаги Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ), Бангладеш Миллий кутубхонаси билан ўзаро ҳамкорлик шартномалари тузишни режалаштирган.

Ҳисобот даврида Миллий кутубхона халқаро алоқаларни ривожлантириш мақсадида, халқаро ташкилотлар (ЮНИСЕФ, БМТ Тараққиёт дастури, ЮНЕСКО,

Ўзбекистондаги хорижий элчихоналари) иштирокида жами 6 та тадбир, 5 та хорижий делегацияларни ташрифини ўтказди. Шунингдек, ўтган давр мабойнида Миллий кутубхонанинг 1 нафар ходими Германияда хизмат сафарида бўлиб қайтди.

9. «Соғлом бола йили» Давлат дастурини амалга ошириш бўйича

Миллий кутубхона директорининг 2014 йил 5 мартдаги 35-сон буйруғи билан "Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасида "Соғлом бола йили" Давлат дастурини бажарилишини таъминлаш бўйича чора-тадбирлар режаси" тасдиқланди. Мазкур режа асосида қуйидагилар амалга оширилди:

Миллий кутубхонанинг "Тафаккур" ўқув залида "Соғлом бола йили" муносабати билан "Соғлом бола – юрт келажаги" мавзусида адабиётларнинг очиқ кўргазмаси ташкил қилинди;

"Соғлом бола, соғлом она – соғлом келажак" методик-библиографик қўлланмани тайёрлаш бўйича республикамизда чоп этилган китоблар, газета ва журнал мақолалари жамланиб, библиографик рўйхатининг электрон шакли тайёрланди. 2014 йилнинг апрель ойида ушбу қўлланманинг босма нашрини чоп этиш ва республика ахборот-кутубхона муассасаларига тарқатиш режалаштирилди;

БМТнинг тараққиёт дастури билан ҳамкорликда 4 ой давомида имконияти чекланган (кар ва соқов) фойдаланувчилар билан кутубхона мутахассислари мулоқот қилишни йўлга қўйиши мақсадида "Имо-ишоралар тили" (язык жестов) бўйича ўқув курслари ташкил қилинди ва 8 мутахассис сертификатларга эга бўлди.

Тошкентдаги Гёте институти билан ҳамкорликда "Китобдан расм ва фотосуратларга қараб интилиш" шиори остида "Эртаклар – яхшиликка етаклар" мавзуида болалар расмлари танлови ўтказилди. Болалар томонидан мутолаа қилинган эртакларга чизилган расмлар ва фотосуратлар танлови ўтказилди. Танлов ғолиблари тақдирланди.

Миллий кутубхонада аҳолига ахборот-кутубхона ресурсларидан фойдаланишлари учун қулай шароитлар яратиш, мутахассисларни касбий малакасини ошириш, ижтимоий муҳофаза қилиш ҳамда "Соғлом бола йили" Давлат дастурини амалга ошириш ишларини оммавий ахборот воситаларида тарғибот қилиш тадбирларини режавий амалга ошириш ишлари давом эттирилди.

10. Миллий кутубхона мутахассислари малакасини ошириш ҳамда ташқи мутахассисларни кутубхонада амалиёт орқали малакаларини ошириш масалалари

Ҳисобот даврида Миллий кутубхонанинг 3 нафар мутахассислари чет эл мамлакатларида (Россия (Санкт-Петербург), Исроил ва Германия) малака оширишда ва тажриба алмашиш бўйича хизмат сафарларида бўлиб қайтдилар.